

**Sektor
rolno-spożywczy
Republiki
Kazachstanu**

26 luty 2021 r.

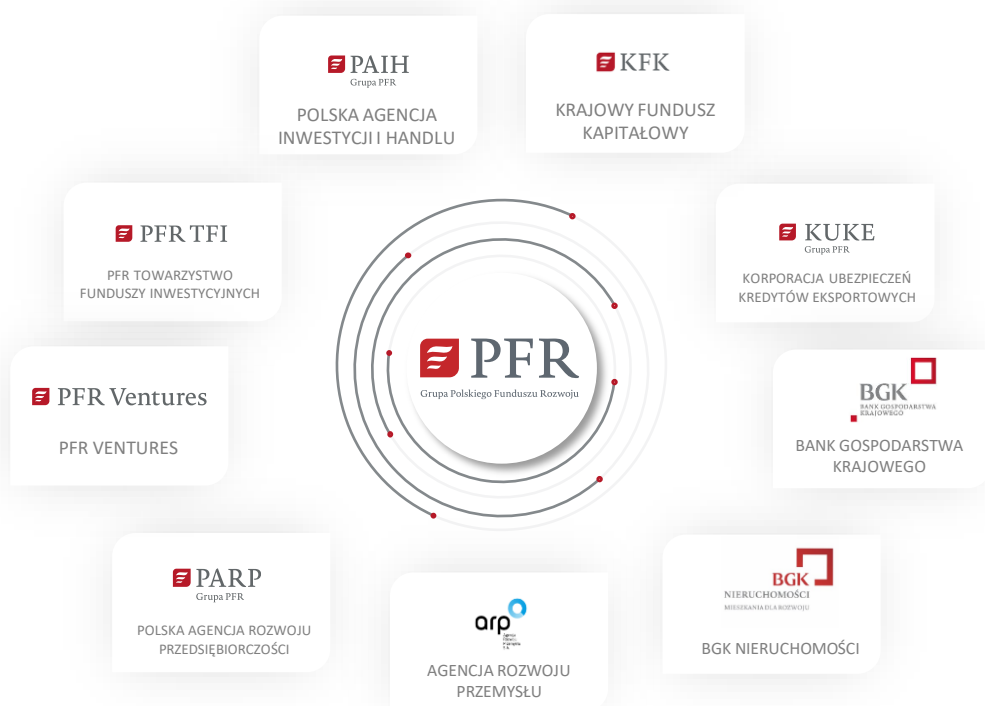
Spis treści:

Rozdział 1: O Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu.....	3
Rozdział 2: Rolnictwo w Kazachstanie – informacje ogólne.....	5
Rozdział 3: Branże rolnicze w Kazachstanie.....	9
3.1 Rozwój hodowli zwierząt.....	9
3.2 Rozwój uprawy roślin.....	14
Rozdział 4: Instytucje rolnicze w Kazachstanie.....	18
Rozdział 5: Nowy etap zapewnienia bezpieczeństwa żywniowego.....	20
Rozdział 6: Sektor spożywczy Kazachstanu.....	22
Rozdział 7: Analiza parku maszyn rolniczych.....	27
7.1 Produkcja i dystrybucja traktorów i kombajnów oraz pozostałych maszyn rolniczych.....	28
7.2 Park maszyn rolniczych.....	31
7.3 Wsparcie państwa.....	33
7.4 Preferencje zakupowe rolników w zależności od wielkości gospodarstwa.....	33
7.5 Opłaty recyklingowe na maszyny i sprzęt rolniczy.....	34
Rozdział 8: Zaopatrzenie w nawozy dla rolnictwa.....	36
Rozdział 9: Certyfikaty i świadectwa.....	38
Rozdział 10: Transport.....	40
Rozdział 11: Imprezy targowe branży rolno-spożywczej w Kazachstanie.....	42

Rozdział 1: O Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu

Polska Agencja Inwestycji i Handlu (PAIH) jest instytucją doradczą wchodzącą w skład Grupy Polskiego Funduszu Rozwoju (PFR), punktem pierwszego kontaktu dla eksporterów oraz inwestorów.

Komplementarna oferta grupy PFR

Misją PAIH jest zwiększenie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do kraju oraz zasięgu i dynamiki umiędzynarodowienia polskich przedsiębiorstw. Działamy zarówno w Polsce, jak i poprzez Zagraniczne Biura Handlowe (ZBH).

Oferujemy szybki dostęp do kompleksowej informacji dotyczącej otoczenia gospodarczo-prawnego Państwa projektów biznesowych. Pomagamy również w pokonywaniu procedur administracyjnych dotyczących konkretnych przedsięwzięć, opracowaniu rozwiązań prawnych, znalezieniu odpowiedniej lokalizacji oraz wiarygodnych partnerów i dostawców.

Zapewniamy również dostęp do instrumentów finansowych, w tym ubezpieczeń oferowanych przez instytucje zrzeszone w Grupie Polskiego Funduszu Rozwoju.

Oferta Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu składa się z trzech kluczowych filarów:

Eksport

Wsparcie polskiego eksportu ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Inwestycje

Zwiększanie rodzimych inwestycji w Polsce oraz za granicą. Wsparcie inwestycji zagranicznych na terenie naszego kraju.

Partnerstwo

Współpraca z administracją publiczną oraz instytucjami otoczenia biznesu w realizacji wspólnych projektów.

Gdzie jesteśmy?

Regiony, w których działamy...

Rozdział 2: Rolnictwo w Kazachstanie – informacje ogólne

Kompleks rolno-przemysłowy jest jednym z najważniejszych sektorów gospodarki, decydującym o bezpieczeństwie żywnościowym i ekonomicznym kraju, jak również determinującym potencjał ludnościowy terenów wiejskich oraz określającym rozmieszczenie tam siły roboczej.

W każdym regionie kraju, warunki pogodowe i geograficzne pozwalają na uprawę określonych kultur. Dużo uwagi poświęca się również rozwojowi hodowli zwierząt. Wygodne położenie geograficzne Kazachstanu, jego warunki przyrodnicze i klimatyczne wraz ze znacznymi rezerwami zasobów ziemi, pozwalają na wielokrotne zwiększenie produkcji rolniczej oraz wzrost eksportu do najbliższych krajów.

Zgodnie z oficjalnymi statystykami: 74% terytorium kraju nadaje się do uprawy roślin, co stanowi ponad 200 mln ha, z czego jednakże tylko 40%, czyli 96 mln ha wykorzystywana jest w rolnictwie. Obecnie powierzchnia ziemi nawadnianych wynosi 1,5 mln ha. W ramach programu rządowego rozwoju branży rolno-spożywczej, w latach 2017-2019 odnowiono instalacje nawadniające dla 146 tys. ha nawadnianych pól. Na polecenie Prezydenta RK, planuje się stopniowe zwiększanie powierzchni nawadnianych ziem do 2030 r. – do 3 mln ha.

Naturalne przewagi Kazachstanu

- posiadanie naturalnych pastwisk – 180 mln ha (5-te miejsce na świecie po ChRL, Australii, USA, Brazylii) nadających się do hodowli do 30 mln DJP (duża jednostka przeliczeniowa inwentarza). Aktualne wykorzystanie – 12 mln DJP;

- posiadanie gruntów ornych – 35,4 mln ha (10-te miejsce na świecie), włączając w to ziemie leżące odłogiem – 10,6 mln ha. Przetwórstwo kultur zbożowych, eksport bez dostępu do morza (Kazachstan ma jedynie dostęp do wewnętrznego Morza Kaspijskiego) – średniorocznie 7 mln t zboża;
- posiadanie zasobów wodnych do nawadniania gruntów ornych – 4 mln ha;
- bliskość naturalnych rynków zbytu: ChRL, Iran, Rosja, kraje Zatoki Perskiej, Uzbekistan, Afganistan.

Klimat i geografia

Kazachstan położony jest równocześnie w Europie Wschodniej i Azji Centralnej, a jego brzegi omywają Morze Kaspijskie i Jezioro Aralskie, zwane w Kazachstanie Morzem Aralskim. Prawie połowa terytorium Kazachstanu to półpustynie i pustynie, zaś dominującym ekosystemem są stepy. W części zachodniej, na południu i wschodzie rozciągają się łańcuchy górskie. Odczuwalny jest deficyt wody, co uwarunkowane jest położeniem geograficznym. Jeśli chodzi o roślinność, to na stepie najczęściej spotykamy bylicę, ostnicę i krzewy, które są odporne na długie okresy suszy. Ogromne znaczenie dla prowadzenia gospodarki rolnej ma gleba. Dużą część Kazachstanu zajmują gleby brunatne i kasztanowe oraz czarnoziem. Występują też gleby cynamonowe i szaroziemy.

Jak przebiegał rozwój rolnictwa

Rozwój tej branży rozpoczął się w Kazachstanie jeszcze w latach 50-tych ubiegłego wieku. Z powodu kryzysu gospodarczego, władze ZSRR postanowiły maksymalnie poszerzyć obszar zasiewów. W owym czasie trwały intensywne prace na rzecz zagospodarowania ugorów. Umożliwiło to uzyskanie rekordowych zbiorów zbóż, choć, z drugiej strony, odbiło się negatywnie na rozwoju hodowli, z powodu znacznego zmniejszenia obszaru pastwisk. Poczynając od lat 60-tych, aż po dekadę lat 80-tych XX w., miał miejsce najbardziej intensywny rozwój branży rolniczej. Własność kołchozową przekształcano w państwową i dzięki temu poprawiono kontrolę nad finansami gospodarstw.

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK

Obecnie większość użytków rolnych dzierżawiona jest od państwa po niskiej cenie, ustanowionej w trybie administracyjnym, która odpowiada poziomowi opodatkowania danej działki. Wtórny obrót dzierżawny ziemią, dzierżawioną od państwa, jest zabroniony i w związku z tym, w przypadku dominującej większości użytków rolnych, przeprowadzenie krótko i średniookresowych zmian we władaniu ziemią oraz zamiana gospodarstw farmerskich są trudnymi zagadnieniami. Prawie cała ziemia znajduje się w rękach prywatnych farmerów i – podobnie jak wiele lat temu – w dalszym ciągu istnieje poważny problem z przetwórstwem mleka i mięsa.

W ciągu ostatnich 5-ciu lat produkcja rolna w Kazachstanie zwiększyła się 1,4 razy. Analizując poszczególne wskaźniki charakteryzujące kazachstańskie rolnictwo, należy przyznać, iż na tle krajów wiodących pod względem rozwoju rolnictwa, Kazachstan notuje niższe wartości tych parametrów. W handlu wewnętrznym obserwowane są dysproporcje. Co roku do kraju przywozi się więcej produktów, niż się eksportuje. Przy czym ok. 80% wyprodukowanych w Kazachstanie wyrobów eksportuje się w postaci surowca, bez przetwórstwa (czyli sprzedaje się z bardzo niską wartością dodaną).

Charakterystyka rolnictwa

Kazachstańskie rolnictwo można scharakteryzować poprzez wskazanie na takie jego cechy, jak:

- wysokie wskaźniki rozwoju hodowli oraz produkcji wełny i skóry;
- duży udział bawełny, roślin oleistych, owoców i jagód oraz zbóż wśród uprawianych kultur roślinnych;
- Kazachstan jest jednym z 10-ciu największych na świecie dostawców mąki, pszenicy i lnu.

Rolnictwo w gospodarce narodowej

Jest to jedna z głównych gałęzi gospodarki. Corocznie przynosi 38% dochodów do budżetu. Zatrudnienie w rolnictwie sięga ok. 14% ludności aktywnej zawodowo. Na wsiach zamieszkuje 7,7 mln ludzi (czyli 42% ludności). Od stopnia rozwoju produkcji rolniczej zależy poziom życia nie tylko tych, którzy tutaj pracują, ale również tych, którzy tak czy inaczej są związani z branżą.

Z poziomem rozwoju rolnictwa ściśle związany jest dobrobyt większości obywateli Kazachstanu. Przeciętna pensja w branży na 1 stycznia 2020 roku była najniższa w podziale na sektory gospodarki i wyniosła 127,3 tys. KZT. Warto zaznaczyć, że jest to o 15,6% więcej, niż w roku poprzednim, jednak wzrost był znacznie mniejszy niż przeciętnie w kraju.

Rolnictwo Kazachstanu zajmuje drugie miejsce w świecie pod względem wysokości produkcji zboża na 1 mieszkańca – 967 kg. Niestety, produktywność hodowli jest bardzo niska i pod tym względem Kazachstan zajmuje dopiero 142 miejsce w świecie.

Rozdział 3: Branże rolnicze w Kazachstanie

Tradycyjnie, kazachstańskie rolnictwo dzieli się na 2 podstawowe branże:

- Uprawa roślin – to podstawa rolnictwa Kazachstanu. W kraju uprawia się takie kultury, jak: kukurydza, owies, proso, jęczmień, gryka, ryż i pszenica jara. Duże tereny przeznaczone są pod uprawę buraka cukrowego oraz roślin oleistych. Odnotować też należy winogrona, melony, jabłka, ziemniaki, len i bawełnę.
- Hodowla zwierząt – hodowla bydła rogatego, a także kóz, trzody chlewnej, wielbłądów, koni i owiec.

3.1 Rozwój hodowli zwierząt

Według stanu na dzień 1 listopada 2020 roku, pogłowie hodowanych zwierząt wygląda następująco:

- bydło – 7,98 mln, w tym krowy – 4,03 mln,
- owce – 18,96 mln,
- kozy – 2,44 mln,
- trzoda chlewna – 0,94 mln,
- konie – 3,03 mln,
- wielbłądy – 0,23 mln,
- drób – 45,73 mln.

Hodowla dostarcza ludności jedzenie, a przemysłowi lekkiemu – surowiec. Na przestrzeni wielu wieków, zwierzęta domowe (konie, barany, krowy, wielbłądy) były dla Kazachów podstawą „gospodarki rodzinnej”. Co roku w Kazachstanie produkuje się do 750 tysięcy ton mięsa, ponad 4,5 miliona ton mleka, ponad 2,5 miliarda sztuk jaj, 30 tysięcy ton wełny.

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK, opracowanie własne

W Kazachstanie działają następujące izby плеiennej hodowli zwierząt:

- Krajowa Izba Bydła Mlecznego (rasy: Holstein, Czarno-biała, Ałatauska, Simentalska, Aulie-Ata, Czerwona stepowa, Szwedzkie bydło czerwone),
- Krajowa Izba Kazachskiej Rasy Białogłowej,
- Krajowa Izba Angus Kazachstanu,
- Krajowa Izba Rasy Hereford,
- Krajowa Izba Rasy Aulie-ata,
- Krajowa Izba Rasy Klamyk oraz Galloway,
- Krajowa Izba Rasy Santa Gertrudis.

Obecnie Ministerstwo Rolnictwa RK realizuje program skierowany na rzecz zwiększenia pogłowia bydła, w tym poprzez import z zagranicy. W 2019 roku rząd udzielił wsparcia finansowego na zakup 82,1 tys. głów bydła matecznego oraz 374,4 tys. owiec matecznych. W rezultacie stworzono 840 nowych gospodarstw hodowli bydła (o 38% więcej niż w 2018 roku) oraz 1 057 nowych gospodarstw hodowli owiec (2,2 razy więcej niż w 2018 roku). W celu osiągnięcia docelowych wskaźników programu branżowego oraz rozwoju hodowli bydła mlecznego w 2019 roku sfinansowano i uruchomiono 30 gospodarstw mlecznych (w tym 8 przemysłowych) o ogólnej wielkości pogłowia – 7,5 tys.

W ramach realizacji programu rozwoju hodowli drobiu podejmowane są działania na rzecz dalszego zwiększenia produkcji w celu zaspakajania popytu wewnętrznego. W 2019 roku import drobiu wyniósł 45,3% ogólnego zapotrzebowania w kraju (w 2018 roku – 49%). Zmniejszenie importu było wynikiem uruchomienia pierwszego etapu produkcji 25 tys. ton drobiu w obw. Akmolińskim (w zakładzie TOO „Makinskaja pticefabrika” - <https://aitas.kz/groups/7/>) oraz realizacją projektu rozbudowy istniejącego zakładu, który produkuje ok. 8 000 ton rocznie w obw. Żambylskim (przedsiębiorstwo TOO „Aulie Ata Feniks”).

W zakresie hodowli trzody chlewnej w 2019 roku zrealizowano 4 projekty o ogólnej mocy produkcyjnej 19,9 tys. ton. W 2020 roku planowana jest budowa chlewni przez TOO „APK Bawarija Produkt” (<http://ru.aicbavaria.com>) o wydajności 5,5 ton.

W warunkach pandemii COVID, kierownictwo towarowych gospodarstw mlecznych (TGM) dołożyło wszelkich starań, aby utworzyć nowe gospodarstwa, a istniejące zmodernizować, natomiast Ministerstwo podjęło działania na rzecz rozwiązania problemów finansowych i zapewnienia wsparcia ze strony państwa.

W 2020 roku działalność rozpoczęło 48 przemysłowych i rodzinnych TGM, z łącznym pogłowiem 16,2 tys. sztuk bydła rogatego i mocami produkcyjnymi do 83 tys. ton mleka rocznie, w tym 17 przemysłowych TGM, z łącznym pogłowiem 12,5 tys. sztuk bydła rogatego i mocami produkcyjnymi 87,8 tys. ton mleka rocznie. W efekcie, produkcja mleka na koniec listopada 2020 roku, zwiększyła się o 3,2%, do 5,6 mln ton. Aby podnieść atrakcyjność hodowli mlecznej, wprowadzono szereg poprawek i uzupełnień do Zasad Subsydiowania Rozwoju Hodowli Zarodowej. W szczególności, w hodowli mlecznej podniesiono normatywy subsydiowania na pozyskanie pogłowia zarodowego zarówno z kraju jak i z importu. Poza tym, przewidziano subsydia, w celu obniżenia cen mleka.

Również, w celu pokrycia kosztów inwestycyjnych na utworzenie przemysłowych TGM i wyposażenie rodzinnych TGM w nowoczesne urządzenia, w Zasadach Subsydiowania Części Wydatków Inwestycyjnych Podmiotów Kompleksu Rolno-Przemysłowego przewidziano zwrot kosztów zakupu maszyn i urządzeń, a także robót budowlano-montażowych, w wysokości 25%.

Dodatkowo, poza państwowym wsparciem hodowli mlecznej, Narodowy Holding Zarządzający „KAZAGRO” SA oferuje finansowanie nowych przemysłowych TGM na warunkach preferencyjnych, ze stopą procentową 6% i okresem spłaty do 10 lat. W sumie, wszystkie te działania uczyniły hodowlę mleczną i produkcję artykułów mleczarskich atrakcyjnym biznesem.

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK

Ministerstwo Rolnictwa odnotowało też w ubiegłym roku sukcesy w rozwoju mięsnej hodowli drobiu. W celu zwiększenia własnej produkcji mięsa drobiowego i obniżenia udziału importu, Ministerstwo i Urzędy Wojewódzkie (Akimaty) udzielały maksymalnego wsparcia projektom budowy nowoczesnych fabryk drobiu i modernizacji już istniejących. W 2020 roku oddano do eksploatacji 8 fabryk drobiu, o łącznych mocach produkcyjnych prawie 95 tys. t mięsa drobiowego rocznie (projekty: 2-gi etap rozbudowy „Makińskich Zakładów Drobiarskich”, modernizacja fabryki drobiu APP „Astrachański Drób” Sp. z o.o., budowa fabryki drobiu „Otan Green Food” Sp. z o.o., rozbudowa zakładów drobiarskich „Ałatau Kus” Sp. z o.o., rozbudowa zakładów drobiarskich „Nauryz Agro Ltd”, budowa fabryki drobiu „Riwan” Sp. z o.o., modernizacja fabryki drobiu „Poltry-Agro” Sp. z o.o., modernizacja fabryki drobiu „Szymkient Kus” Sp. z o.o.). Osiągnięcie pełnych zdolności produkcyjnych przez wyżej wymienione zakłady oczekiwane jest już w pierwszym półroczu 2021 roku.

Podsumowując powyższe, widzimy szanse dla polskich producentów mięsa (wołowiny oraz drobiu). Należy jednak podkreślić, że dla wwozu mięsa oraz wyrobów mięsnych do Kazachstanu należy spełnić odpowiednie warunki.

Zgodnie z informacją Komitetu Kontroli i Nadzoru Weterynaryjnego Ministerstwa Rolnictwa Republiki Kazachstanu, wwóz produktów podlegających kontroli przy imporcie na terytorium Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (w tym do Kazachstanu) z krajów trzecich, dokonywany jest zgodnie z Regulaminem o Jednolitym trybie kontroli weterynaryjnej na granicy celnej Unii Celnej i na terytorium celnym Unii Celnej, uchwalonym Decyzją Komisji Unii Celnej z 18.06.2010 r., nr 317.

Poza tym przy wwozie towarów z krajów trzecich konieczne jest:

- uzyskanie pozwolenia weterynaryjnego na import, które wydawane jest zgodnie z Zasadami wydawania pozwoleń weterynaryjnych na eksport, import i tranzyt przewożonych towarów, z uwzględnieniem sytuacji epizodycznej w kraju, z którego towar pochodzi. Zasady te zatwierdzone są Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa RK z 09.12.2014 r., nr 16-04/647;
- posiadanie świadectwa weterynaryjnego wydanego przez odpowiedni organ kraju-importera;
- obecność przedsiębiorstwa (planującego wwóz) w Rejestrze krajów trzecich. Włączenie do wyżej wymienionego Rejestru przedsiębiorstwa lub osób zajmujących się produkcją, przetwarzaniem i (lub) przechowywaniem towarów podlegających kontroli, wwożonych na terytorium Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, dokonywane jest zgodnie z Regulaminem o jednolitym trybie przeprowadzania wspólnej kontroli i pobierana próbek towarów (produktów) podlegających kontroli weterynaryjnej. Regulamin jest zatwierdzony Decyzją Kolegium Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej z 09.10.2014 r., nr 94. Zgodnie z wyżej wymienioną Decyzją przedsiębiorstwo może być włączone do Rejestru:
 - jeżeli będzie miało pozytywny audyt zagranicznego systemu kontroli;
 - w wyniku pozytywnej decyzji przy przeprowadzeniu wspólnej inspekcji wyjazdowej;
 - z gwarancją odpowiedniego organu kraju trzeciego, wydaną na podstawie uzgodnienia z krajami członkowskimi Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej.

Należy również zwrócić uwagę, iż ponad 60% gospodarstw uprawy roślin nie prowadzi hodowli zwierząt. Stwarza to potencjalnie możliwość dalszego rozwoju hodowli, choćby w części z tych gospodarstw. O skali istniejących w tej dziedzinie rezerw może świadczyć to, iż w 5 obwodach Kazachstanu, ponad 270 gospodarstw, dysponujących pastwiskami o łącznej powierzchni 3,9 mln ha nie hoduje bydła, nie zapewniając tym samym całorocznego zatrudnienia miejscowej ludności, angażowanej tylko do sezonowych prac polowych.

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK, Biuro Statystyki Agencji ds. Planowania Strategicznego i Reform RK

Rząd planuje w związku z tym uruchomienie instrumentów finansowych (kredyty, subsydia), które winny pobudzić rolników do dywersyfikacji produkcji, poprzez zajęcie się również hodowlą zwierząt.

3.2 Rozwój uprawy roślin

Ogólnie w większości kultur rolniczych w 2020 r. obserwowany jest wzrost produkcji i urodzaju, mimo tego, że warunki pogodowe były dosyć trudne.

W 2019 roku w kraju zebrano plonów:

- pszenicy – 11,45 mln ton,
- kukurydzy – 895,98 tys. ton,
- jęczmienia jarego i ozimego – 3,83 mln ton,
- żyta ozimego i jarego – 23,2 tys. ton,
- owsa – 267,01 tys. ton,
- gryki – 45 tys. ton,
- ryżu – 560,67 tys. ton,
- ziemniaków – 3,91 mln ton,
- buraka cukrowego – 485,5 tys. ton,
- tytoniu – 1,2 tys. ton,
- bawełny – 344,36 tys. ton.

W 2020 roku zasiano kultur rolniczych na areale 22,7 mln ha, to jest o 240 tys. ha więcej niż w 2019 roku, w tym:

- pszenicy – 12,1 mln ha,
- jęczmienia, żyta i owsa – 3,02 mln ha,
- upraw oleistych – 2,9 mln ha,
- upraw paszowych – 3,3 mln ha.

Obecnie kompleks rolno-przemysłowy kraju ma przed sobą zadanie zwiększenia eksportu i dywersyfikacji rynków zbytu. Pozwoli to na wykorzystanie przewag konkurencyjnych rolnictwa, w okresie rosnącego zapotrzebowania na wysokiej jakości żywność, na światowym rynku.

Według danych za 8 miesięcy 2020 roku, wielkość produkcji ogółem w rolnictwie zwiększyła się o 4,9% i wyniosła 2,4 trylionu KZT. Wzrost ten osiągnięto dzięki zwiększeniu rozmiarów produkcji. W podziale na obwody, tempo wzrostu wyższe, niż średnio w kraju, odnotowano w trzech obwodach: Akmoliński – 119,2%, Północno-Kazachstański – 110,9% i Kostanajski – 105,8%. Należy przy tym zaznaczyć, że tempo zbioru plonów w 2020 roku było wyższe niż w 2019 roku.

Żniwa 2020 roku zakończyły się sukcesem zarówno w odniesieniu do zbóż jak i roślin strączkowych. Zebrano 20,8 mln ton ziarna wysokiej jakości. Wpływ na bardzo dobrą jakość miały: sprzyjające warunki pogodowe w czasie okresów siewu i żniw, trzykrotne zwiększenie wartości wsparcia ze strony państwa dla rolnictwa, wymiana starych maszyn rolniczych na nowe oraz wzmocnienie nadzoru nad poprawą technologii upraw.

Dzięki udoskonaleniu mechanizmu subsydiowania nasiennictwa, zmniejszyła się ilość wykorzystywanych do siewu nasion niskiej jakości z 224,3 tys. ton w 2019 roku do 181 tys. ton w 2020 roku.

Ponadto, dla zapewnienia terminowego i odpowiedniego pod względem jakościowym przeprowadzenia wiosennych prac polowych oraz uzyskania dobrego urodzaju, rząd uruchomił zakupy forward produktów rolnictwa od 369 gospodarstw rolnych.

Mimo utrudnień związanych z pandemią COVID-19, rolnicy zebrali dobre plony w ilości 20,8 mln ton ziarna, co w pełni pokrywa wewnętrzne potrzeby kraju, a także pozwala na sprzedaż za granicę określonych ilości zboża, z zachowaniem przez Kazachstan statusu zbożowego mocarstwa.

Zebrane zboże charakteryzuje się wysoką jakością. W ogólnej ilości pszenicy, 80% stanowi ziarno zakwalifikowane do klas jakości 1-3, podczas gdy w 2019 ten wskaźnik wynosił jedynie 53%. W minionym sezonie rolnicy zebrali 4 mln ton ziemniaków, 4 mln ton warzyw, 2,5 mln ton roślin dyniowatych i 297,2 tys. ton bawełny. Uzyskano 2,5 mln ton ziaren roślin oleistych.

W ciągu pierwszych 4 miesięcy marketingowego roku 2020/21 (trwającego od 1 lipca 2020 roku do 30 czerwca 2021 roku) Kazachstan wyeksportował 2,73 mln ton zboża i mąki (przeliczonej na ekwiwalent zbożowy). W tym 1,93 mln ton pszenicy i 701 tys. ton mąki (przeliczonej na ekwiwalent zbożowy). Dla porównania w poprzednim roku marketingowym, w ciągu pierwszych 4 miesięcy, wyeksportowano z Kazachstanu ok. 2,62 mln ton (-4%) zboża i mąki, w tym 1,62 mln ton pszenicy (-16%) i 628 tys. ton mąki, w ekwiwalencie zbożowym (-10%).

Eksport innych kultur zbożowych (jęczmień, owies, kukurydza, ryż, gryka, proso itd.) w ciągu pierwszych 4 miesięcy roku marketingowego 2020/21 wyniósł 98 tys. ton, w tym 76 tys. ton jęczmienia, który zakupił Iran.

Większą część pszenicy oraz mąki pszennej sprzedano w 2020 roku, podobnie jak w latach poprzednich, do krajów Centralnej Azji: 1,29 mln ton wywieziono do Uzbekistanu, 406 tys. ton – do Tadżykistanu. Wielkości sprzedaży do Kirgizji i Turkmenistanu były o wiele mniejsze – odpowiednio: 38 tys. ton i 11 tys. ton. Do Afganistanu wywieziono od 1 lipca 2020 roku ok. 593 tys. ton, a do Chin – 194 tys. ton. Należy podkreślić, iż Afganistan i Chiny w ostatnich latach stale powiększają ilości mąki importowanej z Kazachstanu.

W lipcu 2020 roku przez terytorium republiki przewieziono do innych krajów 17,4 tys. ton zboża, w sierpniu - 32,8 tys. ton, we wrześniu – 25,5 tys. ton, w październiku – ok. 25 tys. ton. Najwięcej ładunków otrzymała Kirgizja – prawie 42 tys. ton.

Dynamika tranzytu mąki pszennej: 9,6 tys. ton w lipcu, 11 tys. ton – w sierpniu, 8 tys. ton – we wrześniu, 12 tys. ton – w październiku. Główna część dostaw przeznaczona była dla Afganistanu – 48 tys. ton. Ogółem, tranzyt ziarna i mąki, w przeliczeniu na ekwiwalent zbożowy, osiągnął 160 tys. ton. Równocześnie, import zboża z Federacji Rosyjskiej do Kazachstanu przekroczył 166 tys. ton.

Mimo pandemii koronawirusa, lockdownu i związanych z tym ograniczeń, Kazachstan kontynuował dostawy żywności do sąsiednich krajów. W ciągu 8 miesięcy 2020 roku, tylko do krajów Szanghajskiej Organizacji Współpracy wysłano żywność o wartości 1,3 mld USD. A w roku 2019, dzięki eksportowi pszenicy i mąki Kazachstan nakarmił ponad 45 mln mieszkańców Ziemi.

Według oficjalnych danych Komisji Europejskiej, Kazachstan zajmuje 9-te miejsce pośród 123 krajów, pod względem wielkości dostaw organicznej żywności do UE. Natomiast w sprzedaży organicznej pszenicy i nasion lnu oleistego, republika zaliczana jest do grona absolutnych liderów.

Rozdział 4: Instytucje rolnicze w Kazachstanie

[Ministerstwo Rolnictwa Republiki Kazachstanu >>](#)

[Holding Narodowy „KazAgro” >>](#)

[Związek Przedsiębiorstw Przemysłu Mięsnego Kazachstanu >>](#)

[Związek Hodowców Drobiu Kazachstanu >>](#)

[Związek Rolników Kazachstanu >>](#)

[Związek Przedsiębiorstw Przemysłu Zbożowego Kazachstanu >>](#)

[Zrzeszenie Ciepłarni Kazachstanu >>](#)

[Kazachstańskie Zrzeszenie cukru, przemysłu spożywczego i przetwórczego >>](#)

[Związek Mleka Kazachstanu >>](#)

[Zrzeszenie Producentów Jaj >>](#)

W okresie niepodległości opracowano 9 dokumentów programowych, będących podstawą państwowej polityki wobec kompleksu rolno-przemysłowego (skrót w j. ros.: APK). W celu doskonalenia systemu wsparcia rolnictwa przez państwo, w 2006 roku utworzono Narodowy Holding „KazAgro”, w skład którego weszły: Agrarna Kredytowa Korporacja SA (AO «Аграрная кредитная корпорация»), Fundusz Finansowego Wsparcia Rolnictwa SA (AO «Фонд финансовой поддержки сельского хозяйства»), KazAgroFinance SA (AO «КазАгроФинанс»). Należy podkreślić, iż w roku bieżącym rząd Kazachstanu podjął decyzję o połączeniu Holdingu Narodowego „KazAgro” oraz Holdingu Narodowego „Bayterek” (odpowiednik Grupy PFR – zrzeszający państwowe instytucje otoczenia biznesu oraz realizujący programy rządowe skierowane między innymi na wsparcie lokalnych przedsiębiorców).

Problemy w rozwoju branży rolniczej:

- Niedostateczny poziom finansowania branży;
- Konieczność zwiększenia pogłowia bydła, w celu rozwoju eksportu mięsa za granicę;
- Niedostateczna ilość magazynów do przechowywania zbóż;
- Przestarzały park maszynowy i infrastruktura materialna.

W zakresie polityki inwestycyjnej, zadaniem o strategicznym znaczeniu jest rozwój źródeł finansowania kompleksu rolno-przemysłowego, poszerzenie zakresu instrumentów finansowania sektora, ponieważ dotychczas podstawowym źródłem jest budżet państwa. Należy zwrócić uwagę na niedostateczny poziom inwestycji w branżę rolniczą. Najwięcej problemów występuje w sektorze mięsny i mleczarstwie, co doprowadziło do wymuszonego importu wyrobów gotowych, w celu zaspokojenia popytu konsumentów. Kolejnym niebagatelnym problemem, wymagającym jak najszybszego rozwiązania, jest brak powierzchni składowych do przechowywania zebranych plonów.

Rozdział 5: Nowy etap zapewnienia bezpieczeństwa żywniowego

Obecny stan bezpieczeństwa żywniowego charakteryzuje się:

- po pierwsze, brakiem właściwej pod względem jakościowym infrastruktury dla długoterminowego przechowywania. Zwiększa to koszty producentów rolnych.
- po drugie, brak koordynacji pomiędzy obiektami infrastruktury handlowo-logistycznej utrudnia drogę towaru do konsumenta.
- po trzecie, stare formaty infrastruktury handlowej nie pozwalają na efektywną dystrybucję i stabilizację cen w perspektywie długoterminowej.

Popyt na rynku wewnętrznym będzie zaspakajany lokalnymi towarami spożywczymi. Jednak istniejąca infrastruktura, niedoskonała logistyka, nieuregulowane współdziałanie uczestników procesu przemieszczania się towarów doprowadza do znacznego wzrostu cen. Odczuwa to każdy obywatel, szczególnie w okresie międzysezonowym.

Według danych Ministerstwa Rolnictwa, w kraju deficyt przechowalni warzyw wynosi ok. 70%, a w niektórych regionach – 90%. Doprowadza to do dużych strat produktów i braku możliwości ich przechowywania przez długi okres. Zamieszanie towarzyszące wprowadzeniu kwarantanny w miastach pokazało te problemy. W celu pilnego, a także systemowego rozwiązania występujących problemów, zaproponowano utworzenie krajowej sieci towarowej, składającej się z jednolitego kompleksu centrów hurtowo-dystrybucyjnych. Ten ekosystem stanie się oddzielnym klastrem gospodarczym, który przybliży producenta do konsumenta, a także „wlewając się” w infrastrukturę handlową kraju, stworzy jednolity mechanizm.

Centra hurtowo-dystrybucyjne (CHD) będą oferować wyspecjalizowane usługi, poczynając od przechowania i przetwórstwa, aż do dystrybucji i zbytu towarów. Taka infrastruktura pozwoli na powstanie efektywnych kanałów transportowo-logistycznych w odniesieniu do kluczowych kierunków dostaw towarów. Będą też realizowane operacje eksportowo-importowe z krajami EAUG, Centralnej Azji i Chin, co poszerzy rynki zbytu.

Sieć centrów hurtowo-dystrybucyjnych powinna zjednoczyć producentów, detalistów, dostawców w jednym klastrze. Proponowany system jest w pełni zgodny ze światowymi trendami. CHD, nastawione na handel, znajdować się będą w odległości 20 km od miast, posiadających chłonny rynek zbytu oraz dogodne położenie geograficzne. Ich zadaniem będzie przybliżenie rolników do rynków zbytu. CHD, nastawione na dystrybucję, znajdować się będą w granicach miasta. Obecność terminalu celnego na ich terytorium pozwoli na przyspieszenie odpraw celnych towarów.

Średnioroczne tempa przyrostu produkcji artykułów spożywczych, generalnie nie nadążają za tempem wzrostu popytu i dochodów ludności, czego rezultatem jest niezapełniona nisza na rynku, którą wypełnia import, a jego udział w zaspokojeniu popytu wewnętrznego pozostaje na całkiem wysokim poziomie.

Rozdział 6: Sektor spożywczy Kazachstanu

Mieszkańcy Kazachstanu wydają 50% dochodu na jedzenie, w tym najwięcej na mięso i wyroby z mięsa (34,5%), chleb (14,2%), mleko i nabiał (9,9%), owoce (8,5%), cukier i słodczyce (7,5%).

Spożycie podstawowych artykułów spożywczych przez mieszkańców Kazachstanu w 2019 roku (na głowę mieszkańca, kg):

- Chleb i wyroby z kasz 136,3
- Masło 78,9
- Ryby i owoce morza 14,6
- Mleko i nabiał 253,5
- Jajka 194,3
- Oleje i tłuszcze 17,1
- Owoce 77,4
- Warzywa (bez ziemniaków) 86,6
- Ziemniaki 48,5
- Cukier, dżem, miód, czekolada 42,9

Podczas pierwszej kwarantanny w związku z COVID-19 (marzec-maj 2020 rok) obserwowano drastyczny wzrost popytu na artykuły spożywcze. Było to związane z paniką rynkową jaka wybuchła przed kwarantanną. W pierwszej kolejności mieszkańcy Kazachstanu kupowali towary pierwszej potrzeby: makaron, kaszę gryczaną, cukier.

Na wewnętrznym rynku artykułów spożywczych znaczącą rolę odgrywa import, przy czym również w odniesieniu do tych towarów, które tradycyjnie produkowane były przez krajowych wytwórców – masło i olej roślinny, sery i twarogi, wyroby wędliniarskie i cukier, konserwy warzywne i mięsne.

Niskie ceny skupu produktów rolniczych nie stymulują zwiększania rozmiarów produkcji, co w efekcie prowadzi do niskiego stopnia przetwórstwa surowców rolniczych, niepełnego wykorzystania mocy produkcyjnych przedsiębiorstw przetwórczych i ostatecznie do wysokiego udziału importu na rynku artykułów spożywczych.

Produkcja i sprzedaż organicznych produktów rolniczych stanowią obiektywne przewagi konkurencyjne kompleksu rolno-przemysłowego Kazachstanu. Produkcja artykułów „eco” otwiera przed lokalnymi rolnikami nowe możliwości. Jednym z zadań tego innowacyjnego podejścia jest zachowanie miejscowych tradycji i kultury, a także wykorzystanie pozytywnych doświadczeń - odziedziczonych po starszych pokoleniach - w prowadzeniu gospodarstw.

Bezpieczeństwo fitosanitarne w republice znajduje się na zadawalającym poziomie. Rozwija się stosowanie biologicznych metod walki ze szkodnikami. Równocześnie, ujawniono nowe rodzaje obiektów kwarantannowych, w przypadku których liczba lokalnych ognisk zapalnych zwiększyła się w ostatnich latach.

Ustawa RK „O produkcji wyrobów organicznych” (z 2015 roku) przewiduje zakaz stosowania pestycydów, syntetycznych nawozów mineralnych, regulatorów wzrostu, sztucznych dodatków paszowych, a także zakazuje używania GMO.

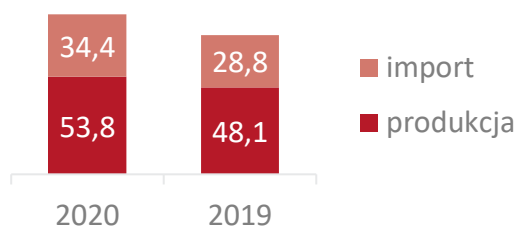
Generalnie, już dziś w strukturze importu takich krajów jak Rosja, Uzbekistan, Kirgizja i Tadżykistan, w poszczególnych rodzajach produktów, pochodzących z upraw roślinnych, dostawy z Kazachstanu stanowią ponad 86%.

Według wyników 11 miesięcy 2020 roku kazachstańskie firmy prawie całkowicie zaspokoili popyt (eksport oraz sprzedaż na rynku wewnętrznym) na następujące podstawowe produkty spożywcze: mąka (99,6%), mięso (96,3%), przetworzone mleko i śmietanka (95,5%), ryż (95,4%).

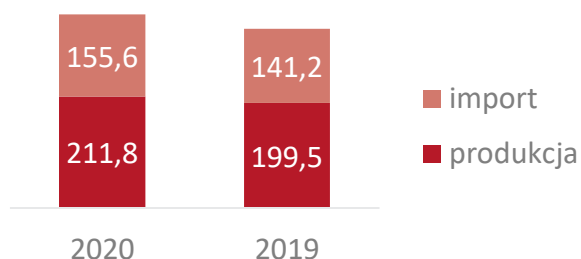
Lokalni producenci zaspokoili ponad połowę popytu na: masło (77,5%) oraz olej słonecznikowy (75,5%), ryby i owoce morza (66,8%), kiełbasy i wyroby mięsne (61%), drób (57,6%), ser i twaróg (50,3%). Natomiast istnieje problem z zaspokojeniem popytu na cukier. Lokalna produkcja pokrywa tylko 21% zapotrzebowania.

Zaspokojenie popytu na artykuły spożywcze w okresie styczeń-listopad 2020 roku

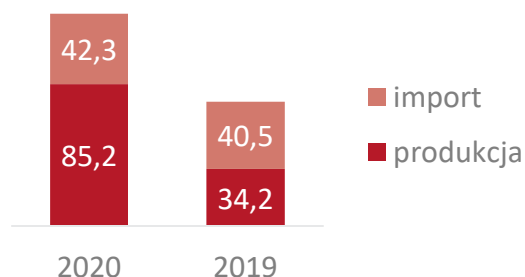
Kiełbasy oraz wyroby mięsne, tys. ton

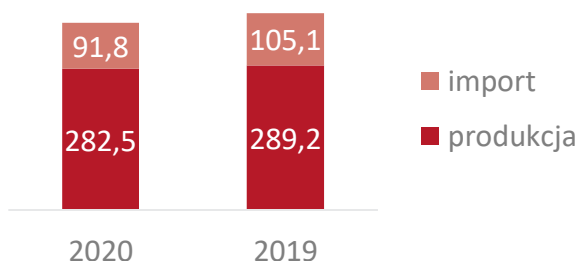
Drób oraz subprodukty spożywcze, tys. ton

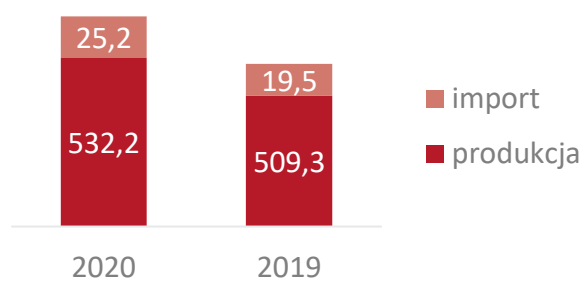
Ryby, konserwy rybne, tys. ton

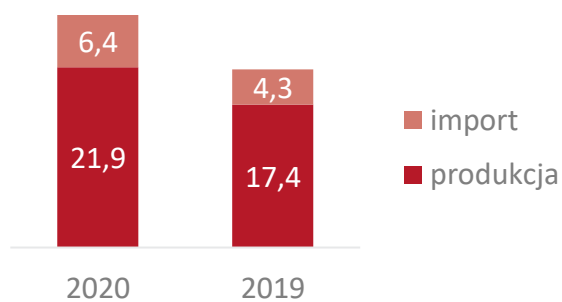
Olej słonecznikowy, tys. ton

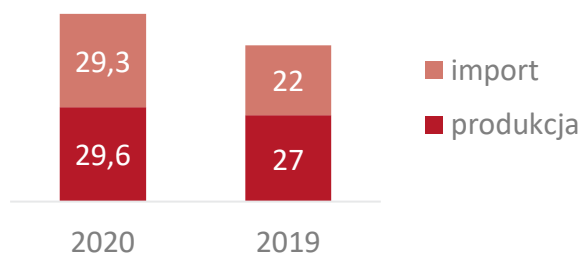
Mleko, śmietanka, tys. ton

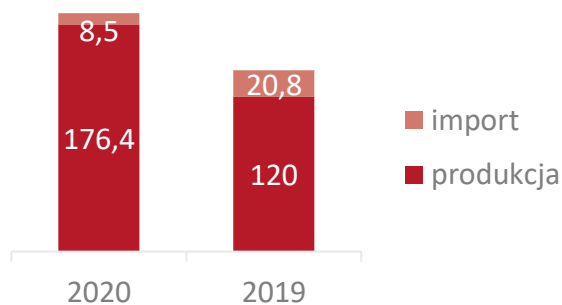
Masło, tys. ton

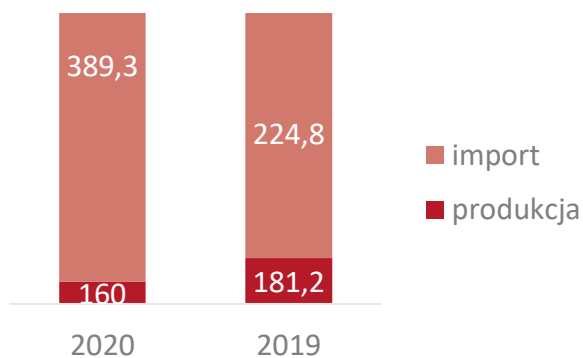
Sery i twaróg, tys. ton

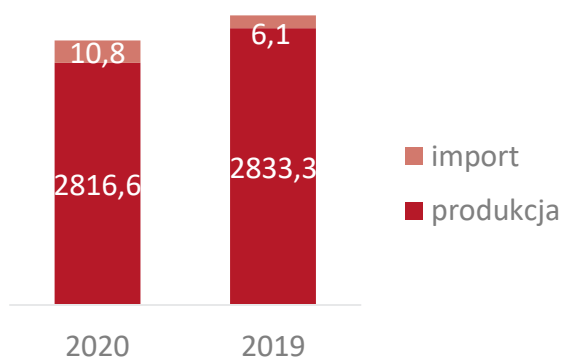
Ryż, tys. ton

Cukier, tys. ton

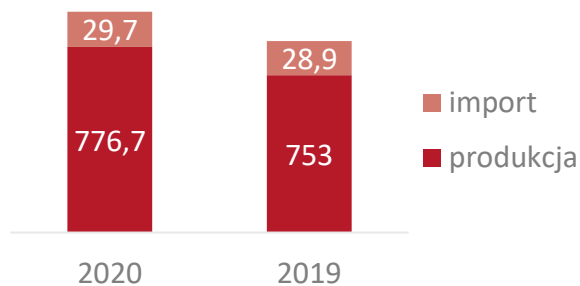

Mąka, tys. ton

Źródło: Biuro Statystyki Agencji ds. Planowania Strategicznego i Reform RK, Energyprom.kz

**Mięso, subprodukty spożywcze,
tys. ton**

Produkcja artykułów spożywczych, tys. ton

	2020	2019	Różnica w ciągu roku, %
Ryby, świeże, ochłodzone lub mrożone	61	27,4	123
Ryż	199,4	144,,2	38,3
Masło	24,6	18,9	30,1
Mięso drobiowe, świeże lub ochłodzone	100,5	88,4	13,7
Sery i twaróg	32,6	29,5	10,4
Kiełbasy i wyroby mięsne	58,7	53,7	9,4
Mleko i śmietanka	598,5	556,5	7,5
Mięso bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz, koni, świeże lub ochłodzone	65,6	64,4	1,9
Mąka zbożowa i roślinna, mieszanki	3322,6	3308,2	0,4
Olej słonecznikowy, nierafinowany	188,1	190,1	-1,1
Cukier	175,2	252,9	-30,7

Źródło: Biuro Statystyki Agencji ds. Planowania Strategicznego i Reform RK, Energyprom.kz

Rozdział 7: Analiza parku maszyn rolniczych

W Kazachstanie dużo uwagi poświęca się rozwojowi produkcji maszyn rolniczych. Zgodnie z informacją statystyczną Biura Statystyki Agencji ds. Planowania Strategicznego i Reform RK, pomimo tego, że zwiększono ich produkcję, wg danych na koniec 2019 roku, spółki kazachstańskie pokryły zaledwie 12,8% krajowego popytu na traktory dla gospodarki rolnej i leśnej, co oznacza, że ponad 87% maszyn jest importowanych (głównie z Chin, Rosji i Białorusi). Dane statystyczne odnotowują również, iż tylko 3,5% popytu na pługi i brony tarczowe, pokrywa produkcja krajowa.

Oprócz dużej ilości maszyn importowanych, jest jeszcze jedna ważna kwestia – przestarzały park maszyn rolnych.

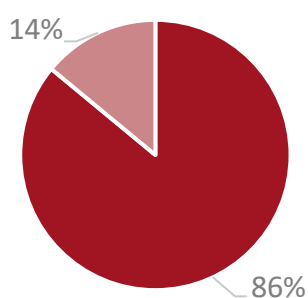
Bilans zasobów i wykorzystania. Traktory dla gospodarki rolnej i leśnej. Styczeń-grudzień 2019 r. (szt.)

	2019/12	2018/12	Wzrost w ciągu roku, %	2019/12	2018/12
Zasoby	7 030	3 584	96,1	Udział w zasobach, %	
Produkcja	897	323	177,7	12,8	9,0
Import	6 133	3 261	88,1	87,2	91,0
Wykorzystanie	7 030	3 584	96,1	Udział w wykorzystaniu, %	
Eksport	20	16	25,0	0,3	0,4
Sprzedaż na rynku wewnętrznym	7 010	3 568	96,5	99,7	99,6

Przy czym 86% parku traktorów i 68% parku kombajnów – są to maszyny z okresem eksploatacji ponad 10 lat. Średnie zużycie parku maszyn rolniczych wynosi 76%.

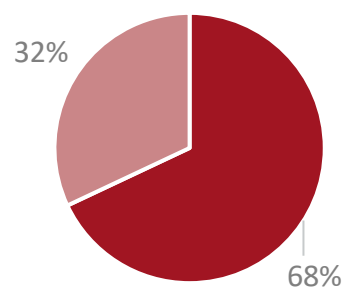
Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK, Biuro Statystyki Agencji ds. Planowania Strategicznego i Reform RK, Energyprom.kz

Stan parku traktorów

- maszyny eksploatowane ponad 10 lat
- młodsze maszyny

Stan parku kombajnów

- maszyny eksploatowane ponad 10 lat
- młodsze maszyny

7.1 Produkcja i dystrybucja traktorów i kombajnów oraz pozostałych maszyn rolniczych

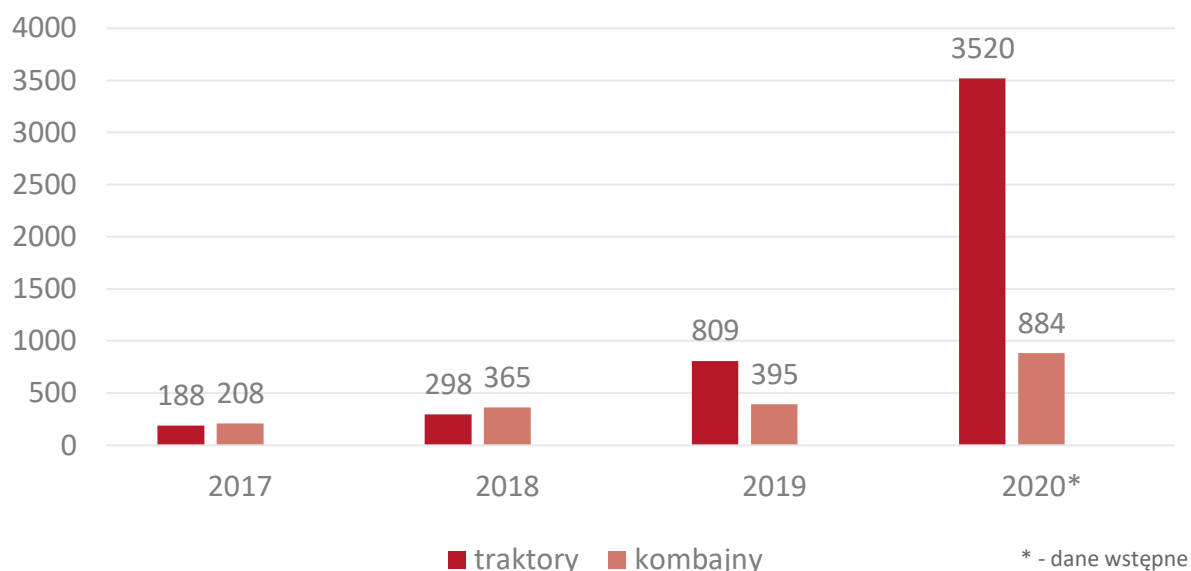
W 2020 roku, mimo kwarantanny i innych ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 oraz światowego kryzysu gospodarczego, odnotowano wzrost sektora produkcji maszyn rolniczych.

Produkcja sprzętu rolniczego, szt.

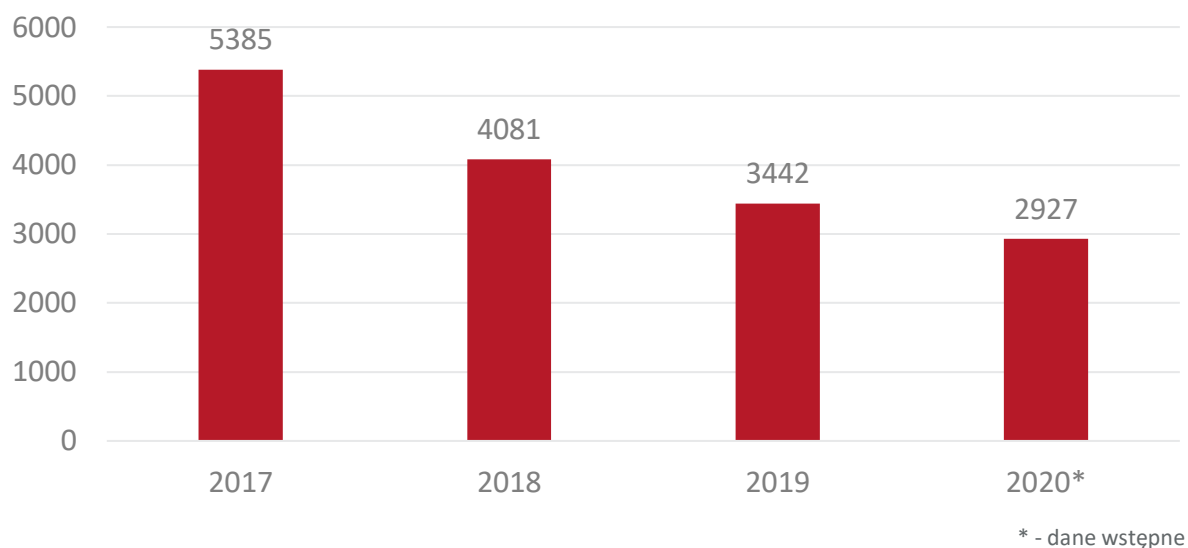
	I półrocze 2020 r.	I półrocze 2019 r.	Wzrost w ciągu roku
Ogółem	2 360	1 394	69,3%
Kombajny i traktory dla rolnictwa i leśnictwa	1 098	573	91,6
Traktory	778	423	86,3
Kombajny	310	150	106,7%
Inny sprzęt dla rolnictwa (naczepy, sprzęt zawieszany i pozostałe rodzaje sprzętu)	1 262	821	53,7%

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK, Biuro Statystyki Agencji ds. Planowania Strategicznego i Reform RK, Energyprom.kz, Stowarzyszenie Biznesu Samochodowego

Produkcja kombajnów i traktorów dla rolnictwa i leśnictwa (szt.)

Produkcja innego sprzętu dla rolnictwa (naczepy, sprzęt zawieszany etc., szt.)

Na polecenie Prezydenta kraju, aktywnie pozyskiwane są inwestycje i technologie, dla sektora rolnictwa, a kazachstańscy producenci działający w branży rolniczej planują zwiększenie wydajności, asortymentu, rozpoczęcie eksportu, a także uruchomienie produkcji części zamiennych i akcesoriów.

Źródło: Stowarzyszenie Biznesu Samochodowego, Energyprom.kz

Główni producenci maszyn rolniczych:

- AO „AgroMashHolding KZ” (www.amh.kz) – produkcja kombajnów zbożowych marki Essil oraz traktorów marki Lovol;
- TOO „Kostanajskij Traktornyj Zawod” – montaż traktorów marki Kirowiec;
- TOO „Kompozit Group Kazachstan” (www.kompozitgroup.kz) – produkcja i dystrybucja różnego rodzaju maszyn i sprzętu rolniczego;
- TOO “Kazachstańskaja Agro Innowacyonnaja Korporacja” (www.kaik.kz) – produkcja traktorów marki Biełarus, Buhler, kombajnów Akros, Torum oraz siewników Amity;
- TOO “SemAZ” (www.semaz.kz) – produkcja traktorów marki Biełarus;
- Pozostali dostawcy maszyn rolniczych:
- TOO „Don Mar” (www.donmar.kz) – maszyny do zasiewu i żniwiarki;
- TOO „CT-Agro” (www.ctagro.com) – dystrybutor różnego rodzaju maszyn i sprzętu rolniczego niemieckiej firmy CLAAS;
- TOO „KazRost” (www.kazrost.kz) – producent kombajnów oraz dystrybutor różnego rodzaju maszyn i sprzętu rolniczego.

AO „AgroMashHolding KZ”, wspólnie z chińską korporacją, rozpoczęli produkcję traktorów marki Lovol – do 3 tys. sztuk rocznie. W Kostanaju (TOO „Kostanajskij Traktornyj Zawod”) uruchomiono montaż traktorów Kirowiec – do 700 sztuk rocznie. Wspólnie z niemiecką firmą Claas – kazachstańskie przedsiębiorstwo TOO „CT-Agro” planuje rozpoczęcie montażu kombajnów Tucano – do 200 sztuk rocznie. Spółka KazRost, wspólnie z rosyjską firmą, zainwestowała w projekt wznowienia produkcji kombajnów – planowany jest montaż 800 kombajnów zbożowych rocznie, marki Vektor i Akros.

Ponadto w kraju rozpoczęto tworzenie dużego klastra przemysłu maszynowego, gdzie będą produkowane części do sprzętu rolniczego oraz samochodów.

Słyszymy od lokalnych dystrybutorów techniki rolniczej, że polski sprzęt jest lepszej jakości od produkowanych lokalnie maszyn, ale jednocześnie jest znacznie tańszy, niż niemiecki czy amerykański. Faktem jest, że sprzęt ten nie jest znany lokalnym rolnikom. Dobrym rozwiązaniem byłoby utworzenie tzw. show room’u polskich maszyn.

Ważną kwestią, o której należy pamiętać podczas sprzedaży maszyn i urządzeń do Kazachstanu to konieczność zapewnienia dostaw części zamiennych, jak i serwisu maszyn, zarówno w okresie gwarancyjnym i pogwarancyjnym. Warto się zastanowić nad możliwością uruchomienia centrum serwisowego, w którym będą pracować przeszkoleni specjaliści.

7.2 Park maszyn rolniczych

Na początku 2020 roku producenci artykułów rolnych posiadali 147 tys. traktorów, 38 tys. kombajnów, ponad 4 tys. agregatów uprawowo-siewnych, 80 tys. siewników oraz ponad 14 tys. żniwiarek.

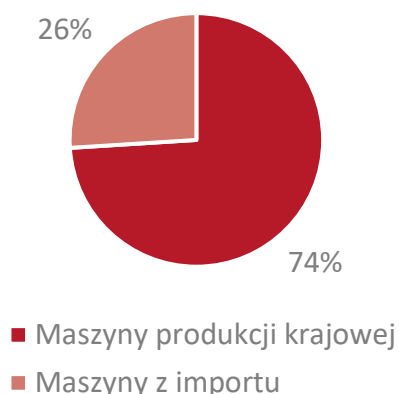
Park maszyn rolniczych w Kazachstanie (szt.)					
	2016	2017	2018	2019	2020
Traktory	154 000	152 000	152 616	148 300	147 000
Kombajny zbożowe	44 300	42 000	41 494	40 000	38 000
Agregaty uprawowo-siewne	3 328	3 453	3 624	3 700	4 060
Siewniki	90 600	86 185	85 513	80 700	80 000
Żniwiarki	16 000	15 600	14 985	15 000	14 800

Źródło: Stowarzyszenie Biznesu Samochodowego, Energyprom.kz

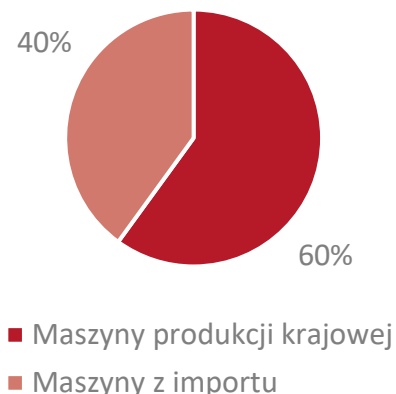
W celu osiągnięcia, w najbliższych latach, co najmniej dwu i półkrotnego zwiększenia wydajności pracy w branży rolno-spożywczej, konieczna jest gruntowna odnowa parku maszynowego rolników. Zdaniem ekspertów, wymagałoby to corocznej wymiany, minimum 6% starych maszyn na nowe. Tymczasem średni poziom odnowy w 2019 roku wyniósł zaledwie 4% (3,5% w 2018 roku).

Wykorzystywanie przestarzałych maszyn jest przyczyną wydłużania okresu prowadzenia prac polowych, ponieważ zbiór urodzaju zamiast 20-25 dni zajmuje ponad 60, co powoduje określone straty, w tym między innymi dodatkowe spalanie paliwa, dodatkowe koszty siły roboczej, przestoje sprzętu z powodu awarii, dodatkowe opłaty za suszenie zboża (czyli pogorszenie jego jakości), etc.

**Zakup maszyn rolniczych /
udział w %**

**Porównanie subsydiów /
w %**

Według danych Ministerstwa Rolnictwa RK, w 2019 r. subsydiowanie inwestycyjne w rolnictwie wyniosło 103,8 mld KZT, w tym 43 mld KZT było skierowane na zakup samobieżnych maszyn kołowych. 74% zakupionych maszyn było produkcji krajowej, zaś 60% subsydiów wypłacono na maszyny importowane. Oznacza to, że kazachstańskich maszyn kupiono 3 razy więcej niż tych z importu, jednak przeznaczono na wsparcie tych zakupów znacznie mniej środków -17,2 mld KZT, niż pochłonęły subsydia na zakup maszyn z importu - 25,8 mld KZT.

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK

7.3 Wsparcie państwa

Odnowieniu przestarzałego parku sprzyjają programy rządowe subsydiowania kredytów i leasingu, a także subsydiowanie inwestycyjne, które przewiduje zwrot 25% wartości zakupionych maszyn. Należy zwrócić uwagę, iż w programie subsydiowania inwestycyjnego, wspomnianą część wartości – 25%, państwo subsydiuje zarówno dla maszyn produkcji kazachstańskiej jak i zagranicznej. Koszt leasingu maszyn do prac rolnych wynosi do 17,5% rocznie, w tym 10% subsydiuje rząd. Udział „KazAgroFinans” <https://www.kaf.kz> na rynku leasingu dla rolnictwa Kazachstanu wynosi 90%. Klientami Spółki jest ponad 8 tys. rolników. Na rynku działa też „BRK Leasing www.idfrk.kz, „Technoleasing” www.tnl.kz etc.

7.4 Preferencje zakupowe rolników w zależności od wielkości gospodarstwa

Popyt na maszyny rolnicze uzależniony jest głównie od wielkości uprawianego areалу w danym gospodarstwie. Maszyny lokalnej produkcji oraz pochodzące z krajów członkowskich WNP wybierają małe i średnie gospodarstwa posiadające powierzchnię zasiewu do 5 tys. ha, zaś większe przedsiębiorstwa preferują sprzęt z krajów europejskich czy z Ameryki Północnej.

Popyt na sprzęt i maszyny rolnicze w zależności od kategorii producentów rolniczych			
	Małe i średnie gospodarstwa	Duże gospodarstwa	Hodowcy
Powierzchnia zasiewu	do 5 000 ha	ponad 5 000 ha	do 1 000 ha (pola + pastwiska)
Rynek zbytu	Rynek wewnętrzny	Eksport	Zabezpieczenie własnej bazy pokarmowej
Norma wydajności w sezonie	600 ha	2 000 ha	Sprzęt i maszyny fermy hodowlanej
Popyt na sprzęt i maszyny rolnicze	o małej i średniej mocy	o dużej mocy	o małej mocy i agregaty
Główni dostawcy	Producenci kazachstańscy i z krajów WNP	Producenci zagraniczni	Producenci z Kazachstanu i Białorusi

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK

7.5 Opłaty recyklingowe na maszyny i sprzęt rolniczy

27 czerwca 2020 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministerstwa Ekologii, Geologii i Zasobów Naturalnych RK o wprowadzeniu opłaty recyklingowej na maszyny i sprzęt rolniczy, co ma spowodować:

- stymulowanie utylizacji sprzętu i maszyn poprzez wydawanie certyfikatów uprawniających do nabycia nowych maszyn rolniczych lokalnej produkcji z rekompensatą pieniężną;
- stworzenie kompleksowego systemu utylizacji sprzętu i maszyn rolniczych;
- otwarcie nowych zakładów produkcyjnych i rozwój istniejących;
- zwiększenie udziału krajowych komponentów w finalnych wyrobach, które montowane są w Kazachstanie pod markami zagranicznych producentów, co winno spowodować zmniejszenie kosztu własnego montażu, uruchomienie produkcji części zamiennych, stworzenie nowych miejsc pracy, etc.

Nominalna wartość certyfikatu uprawniającego do nabycia nowego sprzętu/maszyn rolniczych, na warunkach ulgowych, wynosi do 2 mln KZT. Np., przy oddaniu kombajnu do utylizacji – rekompensata wynosi 300-500 tys. KZT. Punkty utylizacyjne zlokalizowane są w Karagandzie, Pietropawłowsku, Kostanaju, Pawłodarze, Kokszetau, Tałdykorganie, Semeju, Szymkencie, Kyzylordzie oraz Tarazie.

Rolnicy z kolei są bardzo zaniepokojeni wprowadzeniem opłaty recyklingowej na maszyny i sprzęt dla rolnictwa. Twierdzą, że doprowadzi to do wzrostu cen maszyn i sprzętu (od 8 do 30%) i uniemożliwi dostęp do innowacyjnego sprzętu zagranicznego. Tym samym, ucierpią nie tylko rolnicy, ale też konsumenci, ponieważ w efekcie wzrosną także ceny na artykuły spożywcze.

Tempo wymiany starych maszyn rolniczych na nowe – podstawowe rodzaje sprzętu

Rodzaje sprzętu	Ilość wg stanu na 01.01.2020 r., szt.	Zakupiono w 2019 r., szt.	Udział nowozakupionych maszyn w ogólnym parku maszyn, % (tempo odnowy parku)
Traktory	143 000	3 400	2,4
Kombajny zbożowe	37 600	1 150	3
Agregaty uprawno-siewne	4 060	280	6,9
Żniwiarki	14 800	351	2,4
Siewniki	78 000	1 500	1,9
Opryskiwacze	5 400	162	3
Prasy zwijające	7 600	895	11
Kosiarki	22 000	322	1,5
Przeciętne tempo odnowy, %		4	

W Kazachstanie funkcjonuje Związek Przemysłu Maszynowego Kazachstanu – instytucja, zrzeszająca ponad 560 przedsiębiorstw branży. Co roku Związek we współpracy z Ministerstwem Przemysłu i Rozwoju Infrastrukturalnego Kazachstanu organizuje Forum Przedsiębiorstw Branży Przemysłu Maszynowego. Impreza ta jest głównym branżowym wydarzeniem oraz płaszczyzną wymiany poglądów pomiędzy menadżerami kazachstańskich i zagranicznych przedsiębiorstw sektora, przedstawicielami organów państwowych, instytutów państwowych, instytucji otoczenia biznesu, a także największych klientów.

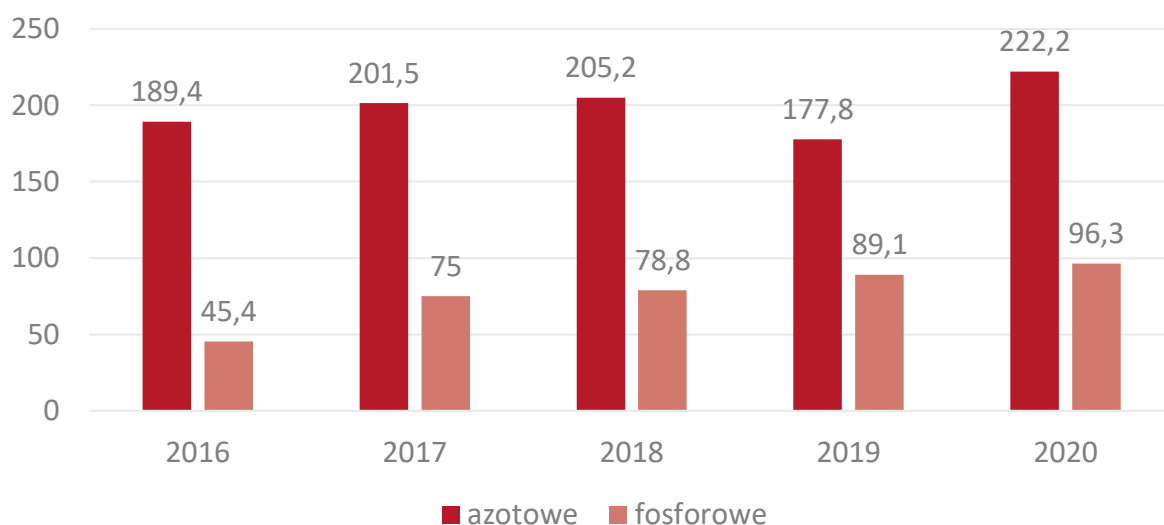
W kraju istnieje także Stowarzyszenie Biznesu Samochodowego Kazachstanu, które zrzesza oficjalnych dealerów, importerów, dystrybutorów samochodów w Kazachstanie. Sukcesywnie przygotowuje różnego rodzaju opracowania rynkowe, w tym nt. maszyn specjalistycznych.

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RK, opracowanie własne

Rozdział 8: Zaopatrzenie w nawozy dla rolnictwa

Lokalne zakłady zwiększyły w I półroczu 2020 roku produkcję mineralnych nawozów azotowych oraz nawozów fosforowych. Wielkość produkcji nawozów azotowych wyniosła 222,2 tys. ton, fosforowych – 96,3 tys. ton. Prawie 90% nawozów azotowych wyprodukowano w obwodzie mangistauskim, gdzie znajduje się największy zakład sektora – AO „KazAzot”.

Produkcja nawozów (I-VI, tys. ton)

93,3% nawozów fosforowych wyprodukowano w obwodzie żambylskim, gdzie działa zakład TOO „KazFosfat”. W okresie 5-ciu miesięcy 2020 roku, 46,2% popytu na nawozy azotowe (eksport plus sprzedaż na rynku wewnętrznym) zaspokojone zostało przez przedsiębiorstwa kazachstańskie. Odpowiednio, udział importu w pokryciu zapotrzebowania na te nawozy wyniósł 53,8%. Głównym dostawcą do Kazachstanu, nawozów azotowych z importu, jest Uzbekistan. Natomiast lokalni producenci zaspokoiли prawie 100% popytu na nawozy fosforowe.

Bilans zasobów i wykorzystania. Nawozy mineralne chemiczne. Styczeń-maj (w tys ton)

	2020	2019	Różnica w ciągu roku, %	2020	2019
Azotowe					
Zasoby:	401,1	355,5	12,8%	Udział w zasobach, %	
Produkcja	185,5	142,8	29,9%	46,2	40,2
Import	215,7	212,7	1,4%	53,8	59,8
Wykorzystanie:	401,1	355,5	12,8	Udział w wykorzystaniu, %	
Eksport	21,4	37,9	-43,7	5,3	10,7
Sprzedaż na rynku wewnętrznym	379,8	317,6	19,6	94,7	89,3
Fosforowe					
Zasoby:	81,5	72,1	13%	Udział w zasobach, %	
Produkcja	81,5	72,1	13%	100	99,9
Import	0,01	0,04	-87,7	0,01	0,1
Wykorzystanie:	81,5	72,1	13	Udział w wykorzystaniu, %	
Eksport	1,04	1,88	-45	1,3	2,6
Sprzedaż na rynku wewnętrznym	80,4	70,2	14,5	98,7	97,4

Sprzedaż nawozów mineralnych (oprócz organicznych) objęta jest systemem subsydiowania. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa RK z dnia 30 marca 2020 roku regulują to „Zasady subsydiowania podwyższania urodzajności i jakości produkcji rolniczej”. Zgłoszenia na dopłaty przyjmowane są elektronicznie poprzez portal Qoldau.kz.

Źródło: Biuro Statystyki Agencji ds. Planowania Strategicznego i Reform RK, Energyprom.kz

Rozdział 9: Certyfikaty i świadectwa

Kazachstan jako członek Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (EaUG) stosuje procedury przywozowe tej Unii. Każdy importer (także producent krajowy) określonych rodzajów towarów, ma obowiązek uzyskać świadectwo rejestracji produktu do sprzedaży na terenie Kazachstanu.

Przy eksporcie na rynek Republiki Kazachstan w przypadku większości towarów dodatkowo wymagany jest Certyfikat jakości GOST-K, który potwierdza, że importowane towary spełniają kazachstańskie normy. Listę produktów, podlegających obowiązkowemu potwierdzeniu zgodności w ramach EaUG można zobaczyć na stronie internetowej Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej:

<http://www.eurasiancommission.org/ru/act/texnreg/deptexreg/coordination/Documents/EPP.pdf>

W Kazachstanie certyfikacją zajmuje się Komitet Regulacji Technicznej i Metrologii w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju (<https://www.gov.kz/memleket/entities/mti-ktrm?lang=ru>) oraz akredytowane jednostki certyfikujące, listę których również można zobaczyć na internetowej stronie Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej.

Kwestiami spożywczymi i weterynaryjnymi, w tym uzgadnianiem certyfikatów weterynaryjnych zajmuje się Komitet Kontroli i Nadzoru Weterynaryjnego Ministerstwa Rolnictwa Republiki Kazachstanu:

<https://www.gov.kz/memleket/entities/vetcontrol?lang=ru>

Kwestiami dotyczącymi bezpieczeństwa fitosanitarnego, rejestracją pestycydów, ochroną roślin oraz innymi zajmuje się Komitet Inspekcji Państwowej w Kompleksie Agropromysłowym Ministerstwa Rolnictwa Republiki Kazachstanu:

<https://www.gov.kz/memleket/entities/agroindust?lang=ru>

Jednolite obowiązkowe wymagania w stosunku do produkcji i procesu produkcji opisane są w regulacjach technicznych EaUG, mających bezpośrednie zastosowanie na terytorium krajów członkowskich Unii. Szereg istotnych informacji i aktów prawnych znajduje się na stronie Departamentu Regulacji Technicznej oraz Akredytacji Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej:

<http://www.eurasiancommission.org/ru/act/txnreg/deptexreg/Pages/default.aspx>

Rozdział 10: Transport

Możliwości transportu z Polski do Kazachstanu:

- **Transport samochodowy całopojazdowy (PL-BY-RU-KZ)**

Czas przewozu: 8-12 dni w zależności od regionu i pogody (zimy są surowe).

Często ten rodzaj transportu jest optymalny cenowo i wygodny (door-to-door).

- **Transport samochodowy drobnicowy (PL-BY-RU-KZ)**

Czas przewozu: 18-23 dni.

Cena spada wraz ze wzrostem ilości przewożonego towaru. Korzystny dla nie bardzo pilnych oraz mniejszych partii towaru.

- **Transport lotniczy**

Czas przewozu: 5-7 dni.

Z reguły to najdroższy rodzaj transportu w przeliczeniu na tonę/kg.

- **Transport kolejowy szerokotorowy**

- Kontenerowy

Czas przewozu: 25-35 dni.

Koszt przewozu, liczony na tonę ładunku, podobny do samochodowego, plusem jest większa ładowność.

- Wagonowy (samochód lub wagony europejskie z przeładunkiem do wagonu szerokotorowego).

Czas przewozu: 20-28 dni.

Jest opłacalny dla ciężkich, ponadgabarytowych lub bardzo objętościowych lekkich towarów. Warunkiem jest maksymalne wypełnienie wagonu.

Towary podlegające embargu w Rosji mogą być przewożone do Kazachstanu przez Rosję pod warunkiem zachowania pewnych procedur.

Wymagane dokumenty do odprawy celnej eksportowej:

- faktura,
- packing-list,
- CMR,
- oświadczenie o kosztach transportu (dla Incoterms CIP i CPT),
- Świadectwo pochodzenia, świadectwo weterynaryjne i inne niezbędne dokumenty, w zależności od towaru.
- Po przekroczeniu granicy UE przez środek transportu (lub wystawieniu karnetu TIR), agent celny otrzymuje komunikat celny IE 599, generowany przez Urząd Celny. Jest to dokument potwierdzający zasadność stosowania stawki VAT 0% przy eksporcie towarów.

Należy uzgodnić z Odbiorcą i jego agentem celnym, jakie dokumenty, świadectwa są potrzebne do wprowadzenia towaru do obrotu jeszcze na etapie podpisywania kontraktu.

Rozdział 11: Imprezy targowe branży rolno-spożywczej organizowane w Kazachstanie

W kraju odbywają się następujące targi z branży rolniczej:

- **Międzynarodowa Wystawa „AgriTek/FarmTek Astana”**

Miejsce: Nur-Sułtan, Centrum Wystawiennicze „KORME”

Strona internetowa: <http://agriastana.kz/>

- **Targi Międzynarodowe „KazAgro”/„KazFarm”**

Miejsce: Nur-Sułtan, Centrum Wystawiennicze „KORME”

Strona internetowa: <http://kazagroexpo.kz/>

- **Centralno-Azjatycka Międzynarodowa Wystawa „AgroWorld Kazakhstan”**

Miejsce: Ałmaty, Centrum wystawiennicze „ATAKENT”

Strona internetowa: <http://agroworld.kz/>

- **Międzynarodowa Wystawa „AgriTek Shymkent”**

Miejsce: Szymkent, Centrum wystawiennicze „KORME”

Strona internetowa: <http://agrishymkent.kz/>

oraz następujące targi z branży spożywczej:

- **Międzynarodowa Wystawa „InterFood Astana”**

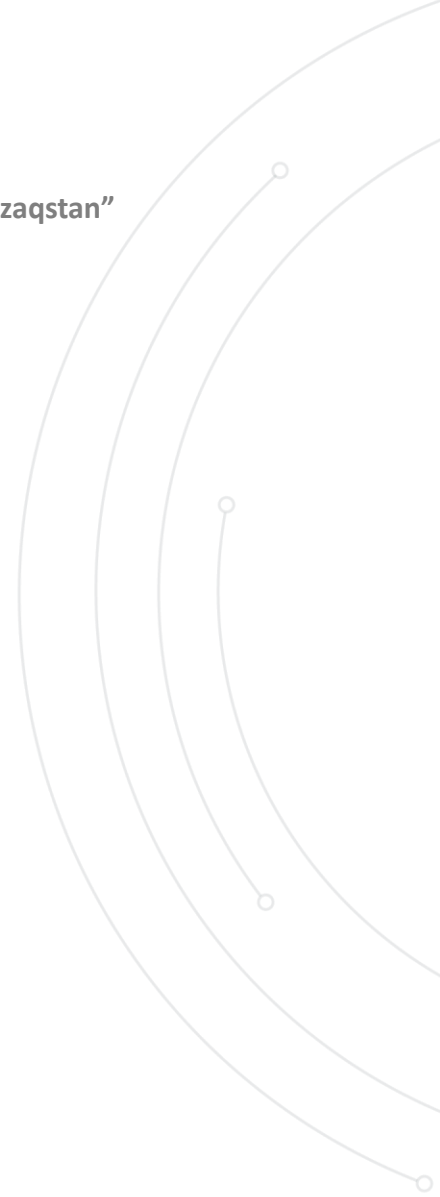
Miejsce: Nur-Sułtan, Centrum Wystawiennicze „KORME”

Strona internetowa: <https://interfoodastana.kz/>

- **Centralno-Azjatycka Międzynarodowa Wystawa „FoodExpo Qazaqstan”**

Miejsce: Ałmaty, Centrum wystawiennicze „ATAKENT”

Strona internetowa: <https://foodexpo.kz/>

ZASTRZEŻENIE

Powyższy materiał jest chroniony prawami autorskimi, które przysługują Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. („PAIH”) i można go wykorzystywać w sposób dozwolony przez przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2019, poz. 1231), ale jedynie w celach niekomercyjnych (tj. na użytek własny). Nie jest dozwolone komercyjne wykorzystanie przekazywanych treści. Ponadto, materiał ten można wykorzystać, jeżeli przepisy lub zgoda uprawnionego zakładają, że wykorzystanie w celach niekomercyjnych nie wymaga pozwolenia ze strony uprawnionego. Dla innych sposobów wykorzystania materiału niezbędne jest uzyskanie pozwolenia od uprawnionego z tytułu autorskich praw majątkowych. PAIH nie ponosi odpowiedzialności z tytułu jakiegokolwiek szkody bezpośredniej lub pośredniej jakiegokolwiek rodzaju, w tym szkody za utratę zysków, wynikłej z całkowitego lub częściowego wykorzystania informacji udostępnionych przez PAIH w niniejszym materiale. W związku z tym, każdy odbiorca tych informacji powinien sprawdzić przydatność i poprawność wyżej wymienionych informacji zgodnie z ich przeznaczeniem i korzystać z tych informacji na własną odpowiedzialność. PAIH oraz jej pracownicy nie ponoszą w żadnym wypadku odpowiedzialności za jakąkolwiek decyzję lub działanie podjęte w oparciu o wyżej wymienione informacje, ani za jakiegokolwiek konsekwencje wynikające z decyzji podjętych w oparciu o te informacje.

Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

ul. Krucza 50
00-025 Warszawa

NIP: 526-030-01-67

KRS: 0000109815

Kontakt:

Serwis PAIH24: +48 22 334 99 55

Kontakt PAIH24: paih24@paih.gov.pl

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

